

Отримано: 12 грудня 2022 р.

Прорецензовано: 19 грудня 2022 р.

Прийнято до друку: 21 грудня 2022 р.

e-mail: gogrya@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2022-27(55)-52-58

Гонак І. М. Характеристика фаз середнього економічного циклу на ринку криптовалют у 2022 році: перспективи інвестування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НАУОА, грудень 2022. № 27(55). С. 52–58.

УДК: 330.322.12:336.743.4:336.744.1

JEL-класифікація: E27; E49; E52

ORCID-ідентифікатор: <http://orcid.org/0000-0002-7427-1415>**Гонак Ігор Михайлович,**

кандидат економічних наук,

кафедра міжнародної економіки Навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Гаврилишина
Західноукраїнського національного університету

ХАРАКТЕРИСТИКА ФАЗ СЕРЕДНЬОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ НА РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ У 2022 РОЦІ: ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТУВАННЯ

У статті розглянуто фази середнього економічного циклу на ринку криптовалют. Охарактеризовано фази середнього економічного циклу на криптовалютному ринку у 2022 р. Виявлено обернений кореляційний взаємозв'язок між зростанням облікової ставки ФРС та зниженням вартості криптовалюти Ether під час фази кризи на криптовалютному ринку. Спрогнозовано настання фази поживлення на криптовалютному ринку після завершення конвенційної російсько-української війни.

Ключові слова: інвестиції, криптовалютний ринок, криптовалюта, криптовалюта, криптоактиви, Ether.

Ihor Gonak,

PhD in Economics,

Department of International Economics
West Ukrainian National University,

PECULIARITIES OF THE MEDIUM ECONOMIC CYCLE PHASES IN THE CRYPTOCURRENCY MARKET IN 2022: INVESTMENT PERSPECTIVES

Introduction. Economic cyclicalities are inherent both to the functioning of the financial market in general, and to its albeit new and relatively young, but integral component – the cryptocurrency market. Every economic entity that plans to invest or already invests in the cryptocurrency market is interested in answers to the number of questions: what are the reasons for the cryptocurrency coins prices fall and for the cryptocurrency market capitalization decrease during the crisis and depression; what are the reasons for future growth in the cryptocurrency market during the period of revival and elevation; which indicators "signal" the beginning of crisis / depression or revival / elevation periods in the cryptocurrency market. In this article, we will try to answer these questions.

Scientific research analysis. Although there is a significant interest in society to study the investing possibilities in cryptocurrency coins at various phases of the economic cycle, scientific economic research in this area is insufficient. The theoretical principles of the study of the average economic cycle phases are reflected in the scientific works of such scientists as S. V. Mocherny, O. O. Mamalui, O. A. Hrytsenko, L. V. Hryshchenko, G. Yu. Darnopyh and others.

The aim of the study. The purpose of scientific research is a theoretical analysis of the effective investment possibility in the cryptocurrency market in various phases of economic cycles to ensure the most likely positive economic effect. The realization of the goal involves determining the optimal timing for medium and long-term investment in cryptocurrency coins.

Research methodology and methods. The following special research methods were used: direct observation was carried out to collect the information about the Fed discount rate and the value of the Ether cryptocurrency during 26.02.2022 – 14.12.2022; applied information processing methods to develop tables of linear dependence of the Ether crypto coin value from the Fed's discount rate from 26.02.2022 to 14.12.2022; to determine the tightness of the relationship between the Ether cryptocurrency coin's value dynamics and the Fed's discount rate, a method of analytical work was used to calculate the correlation coefficient between the Ether cryptocurrency coin's value and the Fed's discount rate.

Results of the research. The cryptocurrency market, like any other market, is subject to cyclical fluctuations and all four phases of the economic cycle – crisis, depression, revival and elevation.

The cryptocurrency market actively reacts to military, political and economic events. The beginning of the crisis phase in the cryptocurrency market coincided with the beginning of the conventional Russian-Ukrainian war and the beginning of an active increase in the Federal Reserve System's discount rate as a mean of curbing inflation in the United States. The calculated value of the linear correlation coefficient $r = -0.807$ indicates the presence of a close inverse relationship between the growth of the Fed's discount rate and the decrease in the value of the Ether cryptocurrency.

Despite the significant decrease in the cryptocurrency market capitalization and the decrease in the cryptocurrencies value in the phases of crisis and depression, there are significant prerequisites for the onset of revival and elevation phases. Therefore, in the phase of depression, it is advisable to make medium and long-term investments in crypto-assets.

Scientific novelty of the research results. Different phases of the average economic cycle in the cryptocurrency market in 2022 and the impact on the change and course of the phases of the economic cycle of the conventional Russian-Ukrainian conflict are considered. The phases of the economic cycle in the cryptocurrency market must be studied in order to effectively choose the most successful timing for cryptocurrency investment in the medium and long term.

Practical significance of the obtained research results. According to the author, medium- and long-term investing in cryptocurrency coins is most successful in the depression phase. The obtained results of this scientific economic research will be extremely useful for use by economic entities in the practical activity of cryptoinvesting.

The article contains: formulas: 3, fig. 1, table 1, ref. 10.

Keywords: investment, cryptocurrency market, cryptocurrency, cryptocoin, cryptoassets, Ether.

Постановка проблеми. Економічна циклічність притаманна як функціонуванню фінансовому ринку загалом, так і його хоч новій та відносно молодій, проте невід’ємній складовій – криптовалютному ринку. Кожного економічного суб’єкта, який планує здійснювати чи вже здійснює інвестування на ринку криптовалют, цікавлять відповіді на такі питання: які причини падіння цін на криптовалютні монети та зниження капіталізації криптовалютному ринку у період кризи та депресії; які причини майбутнього зростання на ринку криптовалют у період поживлення та піднесення; які індикатори «сигналізують» про початок періодів кризи та депресії чи поживлення та піднесення на криптовалютного ринку. У нашій статті ми спробуємо дати відповідь на ці питання.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Хоча у суспільстві наявний значний інтерес до ознайомлення та вивчення можливостей інвестування у криптовалютні монети у різні фази економічного циклу, наукові економічні дослідження у цій царині є поодинокими. Теоретичні засади вивчення фаз середнього економічного циклу відображені у наукових працях таких науковців, як О. А. Гриценко, Л. В. Грищенко, Г. Ю. Дарнопих, О. О. Мамалуй, С. В. Мочерний та ін.

Мета дослідження: теоретично проаналізувати можливості ефективного інвестування у різні фази економічних циклів на криптовалютному ринку для забезпечення найбільш ймовірного позитивного економічного ефекту. Реалізація поставленої мети передбачає визначення оптимального часу для середньо- та довгострокового вкладення коштів у криптовалютні монети.

Методологія та методи дослідження. Під час написання статті використані такі спеціальні методи дослідження: здійснено безпосереднє спостереження – збір інформації про облікову ставку ФРС та вартість криптовалюти Ether протягом 26.02.2022 – 14.12.2022 рр.; застосовано методи обробки інформації для розробки таблиць лінійної залежності вартості криптовалюти Ether від облікової ставки ФРС від 26.02.2022 р. по 14.12.2022 р.; для визначення тісноти взаємозв’язку між динамікою вартості криптовалютної монети Ether від облікової ставки ФРС використано метод проведення аналітичної роботи щодо розрахунку коефіцієнта кореляції між вартістю криптовалютної монети Ether розміром облікової ставки ФРС.

Наукова новизна результатів дослідження. Розглянуто різні фази середнього економічного циклу на ринку криптовалют у 2022 р. та вплив на зміну і перебіг фаз економічного циклу конвенційного російсько-українського конфлікту. Фази економічного циклу на криптовалютному ринку необхідно вивчати для ефективного вибору найвдалішого часу здійснення криптовалютного інвестування у середньо- та довгостроковому періоді.

Практична значущість отриманих результатів дослідження. На думку автора, середньо- та довгострокове інвестування у криптовалютні монети найбільш вдале у фазі депресії. Одержані результати нашого наукового економічного дослідження будуть надзвичайно корисними для використання економічними суб’єктами у практичній діяльності здійснення криптоінвестування.

Стаття містить: формул: 3, рис. 1, табл. 1, бібл. 10.

Результати дослідження. Процеси на будь-якому ринку передбачають безперервність розвитку, проте практика функціонування ринків має свої фази, стадії та особливості. Періодичність зміни відповідних фаз чи стадій на криптовалютному ринку означає циклічний характер його розвитку.

Циклічний розвиток криптовалютного ринку спостерігається з часу його утворення. Коливання фаз (криза, депресія, поживлення та піднесення [1, с. 396]) на ринку криптовалют супроводжується істотними змінами у структурі ринку, динаміці цін на криптовалюти, обсягах капіталізації крипторинку загалом та окремих криптовалют зокрема.

На початку 2022 р. на ринку криптовалют спостерігалась фаза піднесення. На ринку криптовалют фіксувались високі ціни на криптовалюти і панував загальний інвестиційний оптимізм. Проте, значна світова інфляція та початок російсько-української війни 24 лютого 2022 р. привів до зміни фази піднесення фазою кризи.

Причини фази кризи на криптовалютному ринку та, як наслідок, зменшення вартості криптовалют і капіталізації криптовалютного ринку:

– розвинені країни у 2022 р. почали здійснювати активну цілеспрямовану політику «дорогих грошей» з метою подолання інфляції, яка досягла у 2022 р. у США 7,1 % [2] при звичних 1–3%.

Інфляція розігралась до таких позначок через значні сукупні витрати, пов'язані із підтримкою економіки під час пандемії коронавірусу Covid-19 у 2020–2021 рр. (уряд США виплачував своїм громадянам допомогу, яка складала сотні мільярдів доларів і ВМФ «роздав» країнам 600 млрд дол. для підтримки світової економіки, яка страждала через впровадження карантинних заходів, падіння глобального попиту та зменшення кількості зайнятих трудових ресурсів, що хворіли на коронавірус) та початком російсько-української війни у 2022 р. (демократичні країни Європи, Північної Америки, Тихоокеанського регіону (Австралія, Нова Зеландія, Японія, Південна Корея та ін.), Африки (Марокко), Середньої Азії (Казахстан), Кавказу (Азербайджан) значно підвищили свої витрати на власну армію, виробництво та закупівлю озброєння і військової техніки для власних потреб і для передачі її Україні).

Політика «дорогих грошей» впроваджується через продаж державних облігацій на ринку цінних паперів, підвищення норми резервування та збільшення облікової ставки. Внаслідок вибіркового чи комбінованого вжиття таких заходів відбувається скорочення пропозиції грошей на фінансовому ринку і зменшуються інвестиційні витрати економічних суб'єктів, а це, у свою чергу, зумовлює «падіння» на інвестиційних ринках і, зокрема, зниження капіталізації ринку криптовалют та зменшення вартості криптовалютних активів [3, с. 282]. Вплив зміни облікової ставки Федеральної резервної системи на вартість криптовалют ми спробуємо визначити через знаходження коефіцієнта кореляційного взаємозв'язку між динамікою збільшення облікової ставки ФРС із динамікою зниження вартості криптовалютної монети Ether після початку конвенційної російсько-української війни 24 лютого 2022 р., що проілюстровано у табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок кореляції між обліковою ставкою Федеральної резервної системи США у процентах (x) та вартістю криптовалюти Ether (y) із 26.02.2022 р. по 14.12.2022 р.

Дата	Облікова ставка ФРС, % [4] (x)	Ціна монети Ether, тис. дол. США [5] (y)	Xy	x ²	y ²
26.02.2022	0.25	2.772	0.693	0.0625	7.683984
16.03.2022	0.5	2.62	1.31	0.25	6.8644
04.05.2022	1	2.786	2.786	1	7.761796
15.06.2022	1.75	1.215	2.12625	3.0625	1.476225
27.07.2022	2.5	1.439	3.5975	6.25	2.070721
07.09.2022	2.5	1.565	3.9125	6.25	2.449225
21.09.2022	3.25	1.324	4.303	10.5625	1.752976
02.10.2022	3.25	1.311	4.26075	10.5625	1.718721
02.11.2022	4	1.556	6.224	16	2.421136
14.12.2022	4.5	1.323	5.9535	20.25	1.750329
	23.5	17.911	35.1665	74.25	35.9495

Джерело: побудовано автором на основі [4; 5].

Для оцінки тісноти зв'язку між зростанням облікової ставки ФРС та зниженням вартості криптовалюти Ether використаємо лінійний коефіцієнт кореляції, котрий обчислюється за формулою 1:

$$r = \frac{\overline{xy} - \bar{x}\bar{y}}{\sigma_x\sigma_y} \quad (1)$$

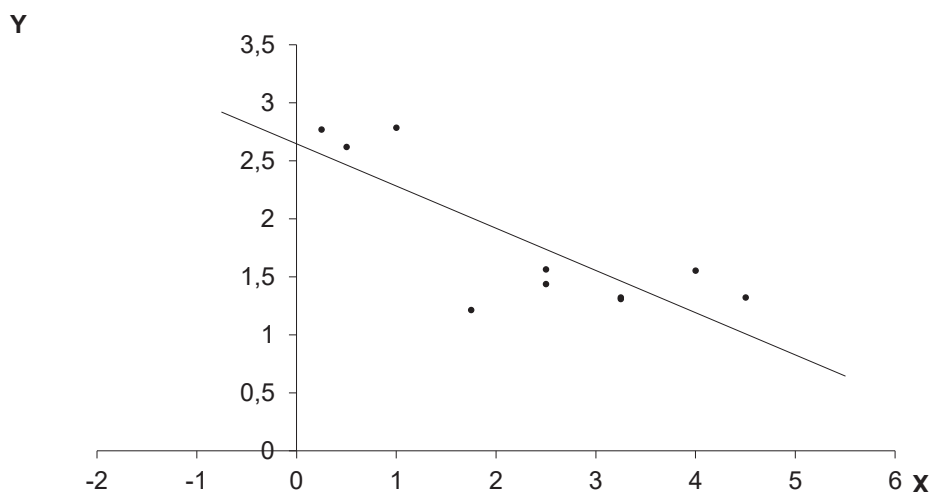
$$\sigma_x = \sqrt{\overline{x^2} - \bar{x}^2} = \sqrt{7.43 - 2,35^2} = 1,38 \quad (2)$$

$$\sigma_y = \sqrt{\overline{y^2} - \bar{y}^2} = \sqrt{3.59 - 1,79^2} = 0,62 \quad (3)$$

Підставивши значення в рівняння, отримаємо:

$$r = \frac{3.52 - 2,35 \times 1,79}{1.38 \times 0,62} = \frac{-0,69}{0,86} = -0,807$$

Лінійний зв'язок між зростанням облікової ставки ФРС та зниженням вартості криптовалюти Ether проілюстровано на рис. 1.

Рис. 1. Графік залежності вартості криптовалюти Ether від величини облікової ставки ФРС із 26.02.2022 р. по 14.12.2022 р.

Джерело: побудовано автором на основі даних табл. 1.

Розраховане значення лінійного коефіцієнта кореляції $r = -0,807$ свідчить про наявність значного оберненого взаємозв'язку між зростанням облікової ставки ФРС та зниженням вартості криптовалюти Ether. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що з початком періоду зростання облікової ставки ФРС із значною ймовірністю почнеться зниження капіталізації криптовалютного ринку та зменшення вартості криптовалют;

– через початок конвенційної російсько-української війни 24 лютого 2022 р. українські криптовалютні інвестори «вивели» значний обсяг фінансових ресурсів із вкладень у криптовалютні активи через появу гострої необхідності у фіатних грошах для забезпечення поточних витрат економічних суб'єктів, що значно зросли в умовах зниження українського валового внутрішнього продукту приблизно на половину, збільшення потреб у забезпеченні поточних витрат волонтерів, що здійснювали свої витрати в інтересах переселенців, біженців, Збройних сил України та громадян, що залишилися у прифронтовій зоні та на звільнених від окупантів територіях. Також за рахунок криптовалютних монет українські суб'єкти закуповували в інших країнах критично необхідні компоненти та цілісні комплекси озброєння, військової техніки та товарів подвійного призначення через неможливість (у значній кількості випадків) здійснювати подібні закупівлі за долари США, євро та інші провідні фіатні валюти в умовах суворого фінансового моніторингу з боку Федеральної резервної системи, Європейського центрального банку, центральних банків окремих країн, SWIFT та інших національних і міжнародних фінансових економічних суб'єктів. У свою чергу продавці вищезазначених товарів конвертували отримані криптовалютні монети на фіатні грошові одиниці, провокуючи, тим самим, подальше «виведення» фінансових ресурсів із криптовалютного ринку, зменшуючи капіталізацію криптовалютного ринку та знижуючи вартість криптовалютних монет. Зважаючи на те, що Україна є одним із лідерів світового криптовалютного ринку (згідно Індексу сприйняття криптовалют, Україна була світовим лідером у сфері криптовалют у 2020 р. [6] та займала четверту сходинку у 2021 р. [7]) і абсолютним лідером на європейському континенті, події на українському криптовалютному ринку здійснюють безпосередній значний вплив на тенденції світового криптовалютного ринку.

Станом на кінець 2022 р. криптовалютний ринок перебуває на завершальній стадії фази кризи та її поступовою трансформацією у фазу депресії. На нашу думку, фаза депресії із низьким рівнем цін на криптовалютні монети та низькою капіталізацією криптовалютного ринку протримається до завершення російсько-української війни. Це пов'язано з тим, що в умовах соціально-економічної та військово-політичної нестабільності інвестори намагаються інвестувати у державні облігації як інвестиційні інструменти з найменшим ризиком чи зберігати власні грошові ресурси у формі готівки. Проте, після перемоги України фаза депресії на криптовалютному ринку перейде у фазу поживлення.

Причини настання фази поживлення на ринку криптовалют після української перемоги у російсько-українському конвенційному конфлікті (відновлення значного попиту на криптовалюти та, як наслідок, збільшення вартості криптовалют та капіталізації світового криптовалютного ринку):

– під час та після завершення російсько-української війни провідними економічно розвиненими країнами здійснюватиметься політика «дешевих грошей», що зумовить появу значних обсягів вільних дешевих грошово-кредитних ресурсів на світовому фінансовому ринку і, зокрема, на його складовій – криптовалютному ринку. Це пов'язано із такими факторами:

I) під час і після завершення російсько-української війни уряди демократичних країн (наприклад, Японія планує збільшити свій військовий бюджет від 1 % до 2 % ВВП, що виведе країну на третє місце по величині військових витрат у світі після США і КНР [8]. Тільки 2023 р. японські військові витрати зростуть на 57 % порівняно з 2022 р. [9]), Китаю та Ірану, скоріш за все, продовжать нарощувати витрати на оборону або залишать військові витрати на сучасному високому рівні, не знижуючи, через стрімкий розвиток військово-політичних криз у північній частині Тихого океану (постійні провокації Кореїської Народно-Демократичної Республіки (Північної Кореї), спрямованих проти Республіки Корея (Південної Кореї), Японії та США; бажанням континентального Китаю (Китайської Народної Республіки) встановити військовий, економічний та політичний контроль над островом Тайвань (Китайська Республіка) та спробами Ірану знищити Державу Ізраїль і встановити контроль над видобутком та транспортуванням нафти і газу на Аравійському півострові та Близькому Сході). Для економічно-розвинених демократичних країн збереження незалежності Тайваню та уникнення обмеження незалежності Японії та Південної Кореї є питанням національної безпеки для ефективного стримування глобальних економічних, політичних та військових амбіцій Китайської Народної Республіки. Якби КНР у союзі із КНДР (і, можливо, Росією) вдалось встановити контроль над Тайванем, Японією і Південною Кореєю, то перед континентальним Китаєм відкрилися б можливості здійснювати експансію по всьому периметру Тихого океану, а через контроль над високотехнологічними галузями Тайваню (виробництво мікрочипів, комп'ютерної техніки тощо) здійснювати вплив на високотехнологічні галузі у всьому світі. Отже, співпраця Росії, КНР та Ірану є дуже небезпечним явищем і для стримування їх амбіцій демократичні країни будуть змушені зберегти на досягнутому рівні або збільшувати витрати на озброєння та військову техніку, а для цього буде необхідне виділення значної кількості дешевих грошово-кредитних ресурсів, частина з яких потрапить на криптовалютний ринок;

II) під час і після завершення російсько-української війни виробники озброєння і військової техніки (ОВТ), які відправляли зразки своєї зброї для української армії, вивчатимуть переваги, недоліки та інші особливості використання своєї зброї у реальних бойових умовах, вдосконалюватимуть її, вносячи зміни у конструкцію та налаштування, запускатимуть вдосконалені зразки у масове виробництво та модернізуватимуть попередньо випущені і вже реалізовані комплекси ОВТ. Це вимагатиме значних капіталовкладень, а отже, і дешевих грошово-кредитних ресурсів, частка яких потрапить на ринок криптовалют;

III) після перемоги України у російсько-українській війні нашій країні, імовірно, будуть передані золотовалютні резерви Російської Федерації та російських олігархів, заарештовані у країнах Заходу. Також імовірно, що Росія виплачуватиме контрибуції Україні протягом значного історичного проміжку на постійній основі (це, як варіант, може бути фіксована частка доходу Росії від експорту). Також після завершення російсько-української війни вільні демократичні країни можуть запропонувати «План Маршалла для України». У сумі це можуть бути значні фінансові ресурси (біля трильйона доларів). Частина цих коштів потрапить на криптовалютний ринок.

Зменшення (у майбутньому) облікової ставки ФРС для стимулювання економічного зростання як складова політики «дешевих грошей» матиме наслідком виведення значного обсягу фінансового доларового ресурсу на міжнародний фінансовий ринок – інвестори шукатимуть економічно привабливі інструменти для інвестування та звертатимуть увагу і на криптовалютні монети. У період із 29.04.2020 р. по 26.01.2022 р. під час фази піднесення на ринку криптовалют облікова ставка ФРС трималась на відмітці 0,25 % і це був період високих цін на криптовалюти та значного зростання вартості криптомонет (наприклад, із 197,15 дол. за одну криптомонету Ether станом на 29.04.2020 р. до 4815 дол. за одну криптомонету Ether станом на 09.11.2021 р. [5]);

– після перемоги України у російсько-українській війні значна кількість громадян України залишиться жити за кордоном і продаватиме свої квартири та приватні будинки, якими володіє в Україні, що спровокуватиме зниження цін на об'єкти житлової нерухомості; через зменшення населення України знижуватиметься необхідність у торгівельних площах, тому торгові мережі продаватимуть значну кількість «зайвих» торговельних закладів; через зниження купівельної спроможності громадян значна кількість світових брендів, які реалізують дорогі речі, закриють або зменшать свої представництва в Україні, а вивільнені площі нерухомості продаватимуть. Тому фінансово-грошові ресурси, які надходять і надійдуть в Україну у майбутньому від «заробітчанин» та українців, що повертатимуться в Україну, у незначній кількості надходитимуть на ринок нерухомості, а грошові кошти, отримані українськими емігрантами

від продажу нерухомості в Україні, будуть недостатніми для придбання об'єктів нерухомості за кордоном. Отже, громадяни України та інші суб'єкти економіки як в Україні, так і за кордоном володітимуть значними вільними та вивільненими фіатними грошовими ресурсами, які не значно вкладатимуть цінні папери, а шукатимуть більш прибуткові та ліквідні активи, якими, зокрема, є криптовалюти монети (криптовалютні монети можна віднести до агрегату М1, який включає у себе депозити до запитання, що можна порівняти з криптовалютним гаманцем через можливість негайно обміняти наявні криптовалюти монети на фіатні гроші або витратити їх на купівлю товарів чи послуг (у значній кількості країн), тобто криптовалюти із «інвестицій» легко трансформуються у «гроші» та можуть бути використані інвестором як засіб обігу у будь-який момент у будь-якій точці світу, де присутній інтернет. Отже, криптовалюти монети можна розглядати як високоліквідні інвестиції [10]);

– внаслідок конвенційної російсько-української війни постраждала значна кількість підприємств – на частині підприємств знищені, викрадені чи пошкоджені основні виробничі засоби, частина підприємств втратила своїх споживачів, частина підприємств втратила свої кваліфіковані трудові ресурси через їх загибель чи еміграцію, а частина підприємств після вступу України до Європейського Союзу збанкрутує чи перебуватиме на межі банкрутства через появу значної кількості конкурентів та впровадження жорсткіших екологічних стандартів, вимог до безпеки праці та інших нормативів. Ці та інші негативні фактори спровокують низьку дохідність по облігаціях, акціях та інших цінних паперах суб'єктів господарювання – юридичних осіб. Прибутковість цінних паперів української держави, номінованих у гривні, найімовірніше не покриватимуть навіть рівень (процент) інфляції. Швидкі трансформаційні зміни в українському господарському та цивільному праві під час та після війни і під час та після вступу до Євросоюзу значно дезорієнтують громадян та не додаватимуть оптимізму потенційним інвесторам у їх бажанні придбати державні чи корпоративні цінні папери з метою примноження своїх заощаджень та провадження ефективної інвестиційної діяльності. Тому значна частка потенційних інвесторів, які раніше орієнтувались на придбання цінних паперів, з метою інвестування в новітніх економічних умовах можуть звернути свою увагу на інструменти криптовалютного ринку.

Отже, протягом 2022 р. ми могли спостерігати три фази середнього економічного циклу на криптовалютному ринку – на початку року спостерігалась фаза піднесення, весною, літом та восени 2022 р. спостерігалась фаза кризи через спроби приборкати значну світову інфляцію та початок конвенційної російсько-української війни, яка у кінці року, ймовірно, розпочала трансформуватись у фазу депресії, що буде продовжуватись до перемоги України у конвенційному російсько-українському конфлікті.

Висновки. Після проведеного дослідження ми можемо стверджувати, що:

1. На криптовалютному ринку, як і на будь-якому іншому ринку, спостерігаються циклічні коливання і всі чотири фази економічного циклу – криза, депресія, поживлення і піднесення.
2. Ринок криптовалют активно реагує на військово-політичні та економічні події. Початок фази кризи на ринку криптовалют співпав у часі із початком конвенційної російсько-української війни та початком активного зростання облікової ставки Федеральної резервної системи як засобу приборкання інфляції у США. Розраховане значення лінійного коефіцієнта кореляції $r = -0,807$ свідчить про наявність тісного оберненого взаємозв'язку між зростанням облікової ставки ФРС та зниженням вартості криптовалюти Ether.
3. Незважаючи на значне зниження капіталізації ринку криптовалют та зменшення вартості криптовалют у фазах кризи та депресії, є значні передумови настання фаз поживлення та піднесення. Отже, у фазі депресії є доцільним здійснювати середньо- і довгострокове інвестування у криптоактиви.

Література:

1. Основи економічної теорії : підручник / О. О. Мамалуй, О. А. Грищенко, Л. В. Грищенко, Г. Ю. Дарнопих. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 480 с.
Mamalui, O. O., Hrytsenko, O. A., Hryshchenko, L. V. and Darnopykh, H. Yu. (2003), *Osnovy ekonomichnoi teorii* [Fundamentals of economic theory], *Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine*, 480 p. [in Ukrainian].
2. Інфляція у США. TAKE-PROFIT.ORG. Біржовий портал № 1. URL: <https://take-profit.org/statistics/inflation-rate/united-states/> (дата звернення: 20.12.2022).
Inflyatsiya u SSHA [Inflation in the USA]. *TAKE-PROFIT.ORG. Birzhovyy portal №1*. <<https://take-profit.org/statistics/inflation-rate/united-states/>> (2022, December, 20). [in Ukrainian].
3. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія : у 3-х томах. Т. 1. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
Mochernyi, S. V. (2000). *Ekonomichna entsyklopediia: v trokh tomakh* [The economic encyclopedia: in three volumes]. *Iydavnychiy tsentr «Akademiia», Kyiv* [Kyiv: Publishing Center "Akademiya"], Ukraine, Vol. 1, 864 p. [in Ukrainian].

4. Облікова ставка ФРС США. TAKE-PROFIT.ORG. Біржовий портал № 1. URL: <https://take-profit.org/statistics/interest-rate/united-states/> (дата звернення: 20.12.2022).
- Oblikova stavka FRS SSHA [The discount rate of the US Fed]. TAKE-PROFIT.ORG. Birzhovyy portal №1. <<https://take-profit.org/statistics/interest-rate/united-states/>> (2022, December, 20). [in Ukrainian].
5. Ethereum (ETH) Price Chart. CoinGecko. <<https://coingecko.com/en/coins/ethereum>> (2022, December, 19).
6. The 2020 Global Crypto Adoption Index. *Chainalysis*. <<https://go.chainalysis.com/rs/503-FAP-074/images/Index%20list%20of%20countries.pdf>> (2022, December, 18).
7. У 2021 році Україна зайняла 4 місце у рейтингу Глобального індексу прийняття криптовалют. *Chainalysis*. URL: <https://markets.chainalysis.com/?range=180&asset=BTC> (дата звернення: 19.12.2022).
- U 2021 rotsi Ukrayina zaunyala 4 mistse u reytynhu Hlobal'noho indeksu pryunyattya kryptovalyut [In 2021, Ukraine took 4th place in the ranking of the Global Cryptocurrency Adoption Index]. *Chainalysis*. <<https://markets.chainalysis.com/?range=180&asset=BTC>> (2022, December, 19). [in Ukrainian].
8. Kelly, T. and Murakami, S. (2022, December, 16). Pacifist Japan unveils biggest military build-up since World War Two. *REUTERS*. <<https://www.reuters.com/world/asia-pacific/pacifist-japan-unveils-unprecedented-320-blm-military-build-up-2022-12-16/>> (2022, December, 21).
9. Журавлева М. Японія, що межує з РФ, рекордно збільшує військові витрати. *Диалог.UA*. 2022. URL: https://www.dialog.ua/ukr/world/264549_1671429970 (дата звернення: 21.12.2022).
- Zhuravleva, M. (2022, December 19). Yaponiya, shcho mezhuye z RF, rekordno zbil'shuye viys'kovi vytraty [Japan, which borders the Russian Federation, is increasing its military expenditures to a record]. *Dyaloh.UA*. <https://www.dialog.ua/ukr/world/264549_1671429970> (2022, December, 21). [in Ukrainian].
10. Гонак І. М. Теоретичне обґрунтування визначення криптовалюти як грошей. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5–6. С. 123–130.
- Honak, I. M. (2021) Teoretychne obgruntuvannya vyznachennya kryptovalyuty yak hroshey [Theoretical substantiation of the definition of cryptocurrency as money]. *Innovatsiyna ekonomika*. 5-6 (88). 123-130.